

POSTANOWIENIE

23 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 23 kwietnia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku I. K.

z udziałem K. K.

o dział spadku,

na skutek skargi kasacyjnej I. K.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie

z 29 listopada 2022 r., VI Ca 581/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od wnioskodawcy na rzecz uczestnika tytułem kosztów postępowania kasacyjnego 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia postanowienia wnioskodawcy do dnia zapłaty.

M.L.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawcy I. K. od postanowienia Sądu Okręgowego w Częstochowie z 29 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty jedynie przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek umożliwiających realizację publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07). Skarżącego obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości

interpretacyjne (por. postanowienia SN z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/06).

Odnosząc się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. jest ona spełniona, gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego, oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy jurystycznej. Chodzi więc o szczególne, kwalifikowane przypadki naruszenia prawa przez sąd drugiej instancji, dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, zatem sytuacje, w których wyrok może być uznany za błędny lub wadliwy. Dotyczy to uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa. Może mieć ona polegać także na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 1 marca 2002 r., I PKN 34/01; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, z 26 października 2022 r., I CSK 3332/22, z 29 stycznia 2021 r., I CSK 491/20, z 27 lutego 2019 r., I CSK 20/19, z 22 lutego 2024 r., I CSK 6877/22).

Argumentując zasadność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania autor skargi wskazał, że jest ona oczywiście uzasadniona, „a to wobec rażącego naruszenia przez Sąd Okręgowy w Częstochowie przepisu prawa materialnego tj. art. 93 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami poprzez błędną jego wykładnię, które to uchybienie, w połączeniu z pozostałymi naruszeniami prawa procesowego, niewątpliwie wpłynęło w sposób decydujący na wynik przedmiotowej sprawy.”

Jednocześnie skarżący przyjął, że „niezależnie od zasadności wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na fakt, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, wskazać również należy, iż w niniejszej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie

sądów, a polegająca na określeniu, czy art. 93 ust. 3 u.g.n. wskazujący na kolejność uwzględniania określonych sposobów ustalania dostępu do drogi publicznej - preferując w pierwszej kolejności dostęp bezpośredni, następnie wydzielenie drogi wewnętrznej wraz z ustanowieniem odpowiednich służebności, a dopiero w ostatniej kolejności, jeżeli nie ma możliwości wydzielenia drogi wewnętrznej z nieruchomości objętej podziałem, należy rozważyć ustanowienie innych służebności drogowych - znajduje zastosowanie również w sprawach, toczących się przed sądami powszechnymi, a nie tylko administracyjnymi?"

Odnosząc się do tak sformułowanych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zauważyć należy, że nie można równocześnie twierdzić, iż w ramach naruszenia tych samych przepisów w sprawie pojawiło się istotne zagadnienie prawne albo potrzeba wykładni tych przepisów, ponieważ budzą one poważne wątpliwości lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie. Jeżeli bowiem w związku z domniemanym naruszeniem przepisu występuje istotne zagadnienie prawne albo powstaje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to nie może być mowy o oczywistym (rażącym) naruszeniu tego przepisu, prowadzącym do oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 marca 2008 r., V CSK 550/07, z 14 stycznia 2016 r., IV CSK 475/15).

Stanowisko skarżącego jest zatem nielogiczne i niekonsekwentne. Albo zagadnienie wykładni i zastosowania normy jest proste, a w konsekwencji naruszenie przepisów prawa oczywiste, albo problem jest skomplikowany, przez co powoduje poważne wątpliwości, prowadzące do rozbieżności ocen lub wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego. Tym samym naruszenie prawa przez sąd nie jest oczywiste (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lutego 2024 r., I CSK 1652/23).

Niezależnie jednak od błędnej konstrukcji wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wbrew twierdzeniom skarżącego jego skarga nie jest ani oczywiście uzasadniona ani nie występuje w ramach niniejszej sprawy potrzeba wykładni wskazanego przez autora skargi kasacyjnej przepisu. Rozstrzygając

problem podziału odziedziczonej nieruchomości Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu geodezji M. S., który sporządził trzy warianty podziału działki numer [...]. Propozycję podziału wynikającą ze stanowiska wnioskodawcy I. K. oznaczono jako wariant numer 2. Wariant wynikający z aktualnego stanu użytkowania wskazanego przez wnioskodawcę oznaczono jako wariant numer 1. Propozycję podziału wynikającą ze stanowiska uczestnika K. K. oznaczono jako wariant nr 3. Przedstawiony przez biegłego wariant 1, zgodny z użytkowaniem wskazanym przez wnioskodawcę zakłada podział działki [...] na działkę [...]1 o powierzchni 0,1979 ha i działkę [...]2 o powierzchni 0,1919 ha. Dostęp działki numer [...]2 do drogi publicznej zapewnia w tym wariantcie służebność przejazdu i przechodu pasem gruntu oznaczonym literą A o powierzchni 0,0414 ha i szerokości 4 m.

Sporządzony na wyraźny wniosek wnioskodawcy wariant 2. podziału działek zakłada podział działki [...] analogicznie jak w wariantcie nr 1 ze zmianą polegającą na dołączeniu pasa służebności oznaczonego jako „A” do działki numer [...]2 tak, by działka [...]2 miała bezpośredni dostęp do drogi publicznej jaką jest ulica [...]. W tej sytuacji działka [...]3 miałaby powierzchnię 0,1565 ha, a działka [...]1 - 0,2333 ha.

Na wyraźny wniosek uczestnika biegły sporządził wariant 3 podziału działki [...] na działkę [...]2 i [...]1 o powierzchniach po 0,1949 ha każda z nich. Obsługę komunikacyjną działki [...]1 zapewniać miałyby w tym wariantcie służebność przejazdu i przechodu przebiegająca pasem gruntu oznaczonym jako B o powierzchni 0,0356 ha i szerokości 3,50 m.

Jak słusznie zatem wskazał Sąd drugiej instancji ze stanowiska wnioskodawcy prezentowanego w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji opisanego w wariantcie 2., nie wynikało żądanie ustanowienia drogi wewnętrznej, a przyznanie dodatkowego pasa gruntu wnioskodawcy wydzielonego z nieruchomości, z której obecnie korzysta uczestnik postępowania.

Zasadnie zatem przyjęły Sądy obu instancji, że wariant nr 1 jest najbardziej racjonalnym oraz uwzględniającym interesy obu stron podziałem nieruchomości. Przyłączenie pasa służebności, do działki wnioskodawcy zapewniłoby mu

bezpośredni dostęp do drogi wewnętrznej, natomiast doprowadziłoby do istotnego zwężenia nieruchomości uczestnika, znacznie utrudniając mu wykonywanie prawa własności poprzez ograniczenie dostępu do niej, w szczególności dojazdu do części jego działki znajdującej się za budynkiem, do którego wejście znajduje się po tejże stronie. Ponadto doprowadziłoby to do stanu, w którym ściana budynku uczestnika w której znajdują się okna, znalazłaby się w odległości mniejszej niż metr od nieruchomości wnioskodawcy. Uznać zatem należy, że badając możliwość oraz racjonalność zastosowania poszczególnych rozwiązań uzyskania dostępu do drogi publicznej przez nowoutworzone działki Sądy obu instancji słusznie uznały, że najwłaściwszym sposobem na jego zapewnienie, nie obciążając słusznego interesu uczestnika ponad niezbędną miarę, będzie wariant zakładający ustanowienie służebności przejazdu i przechodu wyznaczonym pasem gruntu należącym do uczestnika postępowania.

Wobec powyższego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[ał]